

De Aquis Querquennis a Portela do Home... herdanzas romanas na Baixa Limia

22

O legado romano está moi presente na Baixa Limia. A cada paso, o rico patrimonio herdado da presenza de Roma nestas terras xorde en combinación cuns salientables valores naturais e paisaxísticos. O agradable percorrido polo val do Limia achéganos a estes recunchos da xeografía galega, revivindo os pasos históricos pola serra do Xurés, que dan paso a Portugal.

A Baixa Limia é unha comarca de grande identidade.

Lugar de paso dende antigo, o val do río Limia foi eixo de comunicacións chegando á actualidade numerosos vestixios da súa relevancia.

Aquis Querquennis é un conxunto arqueolóxico que exemplifica a importancia do legado romano na zona. Localizado en Porto Quintela, na ribeira do río Limia, trátase dun campamento militar de planta rectangular e grosos muros. Dúas das entradas están recuperadas ao igual que o cuartel xeral ou *Principia*. Conta cunha serie de muros, vías interiores e canles de drenaxe, se ben parte do xacemento foi cuberto polas augas do encoro das Conchas (construído en 1949). As escavacións amosan unha ocupación duns

cincuenta anos (79 d.C - 120 d.C). A súa posición en plena *Vía Nova* parece indicar que actuou como base de operacións desta importante arte-

*Miña Virxe do Xurés,
que tan alta se foi pór,
entre toxos e carqueixas
e carballos darredor.*

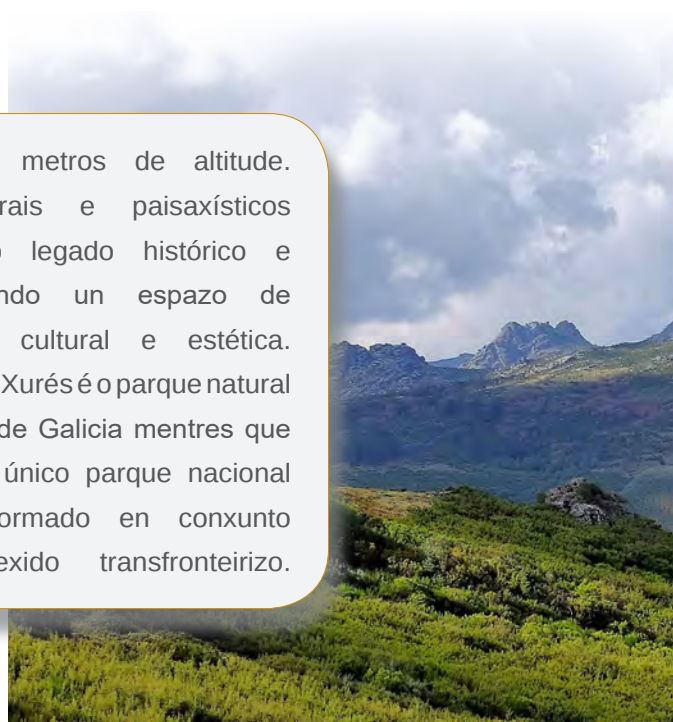
ria. O complexo conta ademais cunha *mansio*, (construción vinculada ao aspecto viario e que realizaba a función de lugar de descanso) e unhas termas. Un moderno centro de interpretación permite un mellor coñece-

mento do xacemento que é de acceso libre. O antigo trazado da Vía Nova serve agora como eixo fundamental do noso percorrido. Partindo de Aquis Querquennis, o curso do río Limia lévanos cara a presa do encoro das Conchas. Ao pouco, río abaixo, a cola do encoro de Lindoso (Portugal) embalsa de novo as súas augas. Unha moderna ponte levaranos ao desvío cara a Lobios, vila relevante na zona. A partir de aí a tranquila estrada diríxese cara Os Baños, singular complexo termal nas ribeiras do río Caldo e que xa era utilizado polos romanos polo seu contraste entre augas frías e quentes. As aldeas tradicionais coas súas coidadas terrazas de cultivo van deixando paso a unha paisaxe de serra dominada polos piñeirais e os afloramentos rochosos. Pequenos regos, denominados corgas nesta zona, baixan dos montes e caen abruptos polas costentas ladeiras. A Corga da Fecha é a máis coñecida de todas elas. En plena serra do Xurés, e tras unha pequena que pontella que supera o río Caldo, atopamos un conxunto de miliarios (sinais de medida viaria de época romana) e un tramo reconstruído da Vía Nova que convida ao paseo. A chegada á Portela do Home marca o punto final da ruta pero tamén a entrada a Portugal. Paso de montaña mítico da xeografía galega, os seus 822 metros son o punto máis ao sur de Galicia. A paisaxe envolve a escena na vella fronteira, comparando ambas beiras unha natureza sen par.

Baixa Limia-Serra do Xurés é un espazo natural protexido declarado parque natural no ano 1993. Localizado no extremo suroeste de Galicia, constitúese por un conxunto de serras (Xurés, Peneda, Laboreiro, Quinxo, etc.) e o gran val do río Limia, auténtico corredor ecolóxico da zona. As paisaxes de serra caracterizan o espazo natural, sendo moi característicos os bolos e agullas graníticas no alto das desgastadas montañas, que non

superan os 1500 metros de altitude. Os valores naturais e paisaxísticos conviven cun rico legado histórico e etnográfico, formando un espazo de grande relevancia cultural e estética. Baixa Limia-Serra do Xurés é o parque natural de maior superficie de Galicia mentres que Peneda-Gerês é o único parque nacional de Portugal, conformado en conxunto un espazo protexido transfronteirizo.

▼ Serra do Xurés

Aquis Querquennis ▲

Non te podes perder...

Miradoiro da Corga da Fecha

A Vía XVIII do Itinerario Antonino, coñecida como *Vía Nova*, foi unha calzada romana construída no século I d.C. que unía as poboacións de Bracara Augusta (Braga, Portugal) e Asturica Augusta (Astorga, Castela e León). Na Baixa Limia a vía aproveitaba os vales fluviais do Limia e o Caldo, no tránsito entre a serra do Xurés e Celanova, actuando como eixo territorial.

As corgas son correntes de auga que baixan dos montes. Na Baixa Limia corga é un termo moi utilizado, sendo numerosos os exemplos de regatos que caen polas paredes graníticas da serra do Xurés.

O Fecha é un pequeno rego afluente do río Caldo. Fecha significa “rego” polo que Corga da Fecha vén a designar algo así como “curso de auga do rego”. Á súa vez recibe augas doutras corgas como Carballón, Curro ou Revolta. Esta confluencia de augas de montaña ten singularidade estacional, sendo o inverno e a primavera o momento de maior espectacularidade polo aumento de caudal.

A Corga da Fecha é chamativa. Máis de douscentos metros de desnivel convértena nunha das principais caídas de auga de Galicia. Diversos chanzos na rocha van deixando caer a auga cara o seguinte nivel nunha sucesión de fervezas encadeadas.

Na estrada de subida á Portela do Home existe un miradoiro habilitado para a observación da Corga da Fecha dende unha certa distancia, o que permite apreciála na súa totalidade e entender o seu contexto xeográfico e paisaxístico.

